

หลักคิดในการปฏิรูป

- เหตุการณ์ไม่สงบในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่รุนแรงระหว่างปี 53-57 มีการอ้างเหตุผลประชาธิปไตย เรียกร้องทางการเมือง และระดมมวลชนกดดัน รวมทั้งการกระทำทุจริตผิดกฎหมาย คอร์รัปชัน ความไม่เป็นธรรมในสังคม ทำให้เกิดความสับสนทางการเมือง ทั้งภายในและนอกประเทศ เกิดความเสียหายต่อชาติบ้านเมือง ทำความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินและเศรษฐกิจ

- สาเหตุทั้งหมดเกิดจากความบกพร่องในหลายด้านที่สั่งสมอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน โดยไม่ได้รับการดูแลแก้ไข ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตขยายตัว และเปลี่ยนแปลงภายใต้โลกาภิวัตน์ - ถึงเวลาที่เราจะต้องมีการปฏิรูปประเทศไทย เพื่อจัดซื้อบกพร่องต่างๆ เหล่านั้นเพื่อนำพาประเทศชาติไปสู่ความเข้มแข็ง มั่นคง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และราบรื่นโดยไม่ติดปัญหา อุปสรรคดังกล่าว

- การปฏิรูปประเทศกับการปรองดองมีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันอย่างปฏิเสธไม่ได้ วันนี้อาจเกิดความสับสนกันว่าเราจะปฏิรูปประเทศ/ปรองดองได้อย่างไรขณะที่มีการบังคับใช้กฎหมาย ดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง

- เราต้องยอมรับว่าปัญหาพื้นฐานของเศรษฐกิจ และสังคมยังจัดได้ไม่หมดสิ้นและเป็นที่มาของความขัดแย้งในสังคมไทย และได้ถูกนำมาใช้ปลุกระดมทางการเมืองเพื่อทำลายความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือของรัฐบาล กลับไปกลับมา ซ้ำแล้วซ้ำเล่า วันนี้เราจำเป็นต้องขจัดปัญหาดังกล่าวซึ่งอาจต้องใช้เวลาค่อนข้างมากจึงจะเกิดผลสำเร็จ

- นอกจากปัญหาพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคมแล้ว ยังมีปัญหาอื่นๆเช่น ความไม่ชอบธรรมในการใช้อำนาจรัฐ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม การละเมิดสิทธิมนุษยชน การเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือถูกบิดเบือน โดยสื่อ/โซเชียล ทำให้สถานการณ์ต่างๆขยายความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น อาจมีปัญห่อื่นๆเช่นปัญหาจราจร/ขนส่ง การอนุรักษ์ศิลปะ/วัฒนธรรมของชาติร่วมเข้ามาอีก

- การปฏิรูปประเทศไทยกับการปรองดองมีความหมายที่แตกต่างกัน คำว่าปรองดองหมายถึง กรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น โดยให้ระงับความขัดแย้งด้วยความอ่อนน้อม ประนีประนอม ระหว่างคู่ขัดแย้งแต่คงไม่ใช้ในกรณีของการปฏิรูปประเทศไทย เพราะเรายังคงต้องมีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ที่ทำให้ความผิดทั้งกฎหมายแพ่ง/อาญาอย่างจริงจัง

- หลักการของการปฏิรูปประเทศไทยมีประเด็นสำคัญสามเรื่อง คือ หนึ่งเรื่อง บทบาทและขอบเขตของประชาธิปไตย สอง เรื่องความไม่เป็นธรรมของเศรษฐกิจ/สังคม สาม การศึกษาเพื่อให้เกิดความถูกต้องในหลักคิด

- คำว่าประชาธิปไตยที่เราเข้าใจกันของประเทศไทย คนไทย มีความสับสนกันอยู่มาก แม้กระทั่งฝ่ายเดียวกัน หรือคนละฝ่าย ทั้งในพฤติกรรมและจิตวิญญาณ

- ทุกฝ่ายใช้คำว่าประชาธิปไตยเป็นปมของกระบวนการ รัฐบาลมาจากการเลือกตั้ง ผ่านขั้นตอน ดำรงตำแหน่ง ยังได้รับการกล่าวหาว่าเป็นรัฐบาลที่ไม่ชอบธรรม แสดงให้เห็นว่าการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยมีปัญหา

- มีคำกล่าวว่า บางทีปัญหาของไทยอาจเนื่องมาจากการที่กติกาประชาธิปไตยที่พัฒนาขึ้นมาตามลำดับอาจเกินขีดความสามารถของสังคมไทยเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะพึงปฏิบัติได้ ทำให้เกิดผลตามมาคือ ความปั่นป่วนที่ทำลายความสามัคคีและความสงบสุข

- ความไม่เป็นธรรมด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การแบ่งสรรมูลค่าเพิ่ม แก่บรรดาผู้มีส่วนร่วมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม อันเป็นหลักการสำคัญของความเป็นธรรมด้านเศรษฐกิจ และเป็นจุดอ่อนของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของประเทศไทย เรื่องนี้เป็นความแตกต่างจากเรื่องความไม่เท่าเทียมในฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล แต่ละบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมาก

- เรื่องความไม่เป็นธรรมในสังคม ไม่มีสิ่งใดทำได้ แก้ไขได้ นอกจากการพยายามใช้มาตรฐานเดียวในการปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคล/บุคคล ที่มีความผิดแตกต่างกันไป จำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งต้องยอมรับกันว่า เป็นกรอบความคิดที่ขัดแย้งกับกระแสหลักในปัจจุบัน

- ต้องยอมรับว่ามีความไม่เป็นธรรมทางสังคมสูงสุด คือ ความเสียเปรียบของผู้ที่ด้อยกว่า คนยากจนการศึกษาน้อย ปราศจากต้นทุนทางสังคมในการแสวงหากระบวนการยุติธรรม

- บุคคลเหล่านี้ล้วนถูก ขัง จำขัง คดีอาญา อยู่ในเรือนจำ ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ปฎิญา สติทิมมนุษยชน หลักการหรือระเบียบกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหากเราทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวกรวดเร็ว ทัวถึง อาจยังไม่พอ เพราะปัญหาเกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีความเสียเปรียบที่กล่าวมา ไม่เข้าใจ

- การปฏิรูปการศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีความสนใจ/เอาใจใส่/พยายามตลอดมา แต่ยังไม่สนองตอบต่อความมุ่งหมายของสังคมอย่างตรงประเด็น และมีประสิทธิภาพ

- การปฏิรูปการศึกษา คือการทำให้คนไทยเป็นผู้ที่มีการศึกษา และการมีการศึกษา หมายถึงการมีหลักคิดที่ถูกต้องในการกระทำการใดๆ หากหลักคิดไม่ถูกต้องสิ่งต่างๆ ตามมาก็จะผิดไปทั้งหมด

- ปัจจุบันสาธารณชนเรายังมีหลักคิดที่ไม่ถูกต้องหลายเรื่อง จึงนำไปสู่ความปั่นป่วน และเสื่อมโทรมของสังคม / การปฏิรูปการศึกษาของเรา จึงไม่มีประสิทธิผล และจะยังคงเป็นต่อไป หากยังมีได้ให้ความสำคัญ คือ การปลูกฝังความถูกต้อง ในหลักคิด / ความแตกต่างจากคำว่า “คิดเป็น” หรือการสอนให้ “รู้จักคิด” อาจยังไม่เพียงพอ ต้องใช้คำว่า สอนให้ “รู้จักคิด, คิดเป็น และมีหลักคิดที่ถูกต้อง” / จึงจะสมบูรณ์ เพราะคิดเป็น รู้จักคิด แต่ไม่มีหลักคิดถูกต้อง อาจคิดทำความไม่ดี ความชั่ว ก็ได้

- เราควรใช้หลักคิดที่ถูกต้อง ที่อยู่ในคำสอนของศาสนา ทุกศาสนา / ศาสนาพุทธ มีธรรมะสอนคน ทั้งกาย – วาจา – ใจ / และมีสุภายิตไทย ที่ใช้ในการอบรม สั่งสอน “หลักคิด” ให้สังคมไทย มาเป็นเวลานาน

- ปัจจุบันหลักคิดที่กล่าวถึง อาจไม่สอดคล้องกับกระแสหลัก ในโลกยุคปัจจุบัน / แต่ก็จะเป็นการสร้างความคิด เน้นที่แตกต่าง และช่วยปลูกจิตสำนึกของคนไทย / ให้ความสนใจ ที่จะพิจารณาปัญหา และข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวกับสังคมไทย โดยรอบด้าน

- ปัญหาประเทศไทย เช่น ในเรื่องประชาธิปไตย – การศึกษา – เศรษฐกิจ – สังคม / สิ่ง ที่พึงกระทำ ในการแก้ปัญหา คือ การทบทวนหลักคิด ในเรื่องดังกล่าว / ว่ามีความถูกต้อง หรือไม่ อย่างไร

- กล่าวโดยสรุปแล้ว การที่จะปฏิรูปประเทศไทย ให้ดำเนินการไปตามหลักคิด ที่ถูกต้องนั้น / จะนำพาประเทศชาติ – ประชาชน ไปสู่ความสงบสุข สันติสุข และมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ยึดหลักสามัคคีธรรม / เรามีโอกาสมากมาย มีสิ่งดีๆ เยอะ มีสถาบันเป็นศูนย์รวมจิตใจ มีความผสมกลมกลืน ในวัฒนธรรมอันหลากหลาย / มีเศรษฐกิจพื้นฐานที่สมบูรณ์ ด้วยทรัพยากรในดิน สินในน้ำ / มีทรัพยากรมนุษย์ ที่หลากหลาย และมีความโดดเด่นในศิลปะ วัฒนธรรม ที่สั่งสมมา กับประวัติศาสตร์นับพันปี

- สรุปสิ่งที่เป็นความบกพร่อง ให้เข้าใจง่ายๆ ดังนี้

1. ความสับสนในเรื่องประชาธิปไตย

2. การเยียวยา แก้ไขปัญหา อาจไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ – สังคม

3. การปฏิรูปการจัดการศึกษาของชาติ โดยการปลูกฝังจิตสำนึก และหลักคิดที่ถูกต้อง อย่างจริงจัง / โดยใช้คำสั่งสอนของศาสนาเป็นกรอบ / ซึ่งการขาดจิตสำนึก และความไม่ถูกต้องในหลักคิด หลายประการ เป็นสาเหตุของความเสื่อมโทรมในสังคมไทย

- หลักคิดในการปฏิรูปประเทศไทย สรุปเป็นข้อๆ ดังนี้ / เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ที่ถูกต้อง เป็นจุดเริ่มต้นการทำงาน

1. ประเทศไทยมีโครงสร้างและพื้นฐานที่เก่าแก่ เข้มแข็ง / มีประชาชนมากเกือบ 70 ล้านคน / ซึ่งสามารถปรับตนเอง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายใน – ภายนอก มาตลอดเวลา / การปฏิรูปประเทศไทย ควรเข้าใจบริบทของการปรับแต่งบางจุด ของส่วนประกอบที่ชำรุด ทรุดโทรม หรือที่ถูกนำมาใช้ / จากการใช้ประโยชน์ ที่ไม่ถูกต้อง โดยไม่พยายามแต่ต้องโครงสร้าง และพื้นฐาน โดยไม่จำเป็น

2. การปฏิรูปประเทศไทย จะต้องพิจารณาดำเนินการเฉพาะเรื่อง ที่ไม่ได้เป็นหลักการพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญ หรือสาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ / หรือที่เป็นอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยปกติของหน่วยราชการ
องค์กรเอกชน / ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องควบคุม กำกับดูแลอยู่แล้ว ให้มีประสิทธิภาพ
/ เราต้องพยายามทำให้ทุกส่วนเหล่านั้น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับ
ความเป็นจริง และสถานการณ์ยุคโลกาภิวัตน์ / ประเทศไทยก็จะหลุดพ้นความเสื่อม
โทรม / ปัญหา อุปสรรค ความขัดแย้ง ทั้งในเรื่องการเมือง – ไม่ใช่การเมือง ซึ่งอาจเป็น
การแย่งอำนาจรัฐ ระหว่างกลุ่มการเมือง

3. การปฏิรูปประเทศไทย จะต้องพยายามหลีกเลี่ยง / ไม่นำประเด็นที่มีความ
แตกต่างกัน ในความคิดเห็น ที่มีที่มาเป็นเหตุ ที่ไม่อาจยุติได้โดยง่าย / วัฒนธรรม -
ประเพณี – ประวัติศาสตร์ – ความเชื่อและศรัทธา – สิ่งแวดล้อมและอื่นๆ ไปจนถึง
ผลประโยชน์ ทั้งในอดีต – ปัจจุบัน – และอนาคต / หากเราเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเด็น
เหล่านี้ ที่มีความแตกต่างกันในความคิดเห็น / ยอมจุดชนวนให้เกิดความแตกแยกใน
สังคม อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

4. อาจมีบางสิ่ง ที่อยู่นอกเหนือจากที่กล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือกฎหมายที่มีได้กำหนดไว้ / ที่สำคัญคือ ประเด็นใน
หลักการ มิได้มีความเห็นที่แตกต่าง / ในทางตรงกันข้าม หากนำประเด็นเหล่านี้ / มา
เสนอเพื่อพิจารณาก็อาจจะกระตุ้นความสนใจของทุกภาคส่วนในสังคม เข้ามาร่วมกัน
การพิจารณาไตร่ตรอง ซึ่งในที่สุดก็อาจจะบรรลุถึงความคิดเห็นในทางเดียวกันได้ การ
เข้าถึงแก่นของปัญหา และการบรรลุความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของสาธารณชนทุก
ภาคส่วนจะเป็นจุดเริ่มต้น การปฏิรูปประเทศไทยที่ “หลักคิด” ซึ่งต้องยอมรับความ
จำเป็นของการปฏิรูปที่ “เหตุ” เมื่อได้ปฏิรูปตรงนี้ได้สำเร็จ สิ่งที่มาตามก็จะดำเนินไป
อย่างถูกต้องและมีประสิทธิผล นำไปสู่ความปรองดองภายในสังคมตามธรรมชาติ

5. สังคมไทยปัจจุบัน มีเรื่องสำคัญ 3 เรื่องหากทำได้สำเร็จประเทศไทยจะมีสันติสุข สามัคคีปรองดอง มีศักยภาพในการก้าวไปข้างหน้า ประเด็นสำคัญ 3 เรื่องคือ ขอบเขตและบทบาทประชาชน ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจสังคม และการปฏิรูปหลักคิดในการจัดการศึกษา

6. ระมัดระวังอย่าให้ปะปนกันระหว่างประชาธิปไตยกับอนาธิปไตย ซึ่งเป็นภัยใหญ่หลวงแก่สังคมและประเทศชาติ

7. การป้องกันการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือการยึดอำนาจรัฐด้วยวิธีใดๆ สามารถทำได้โดยผู้ที่ครองอำนาจรัฐด้วยกระบวนการประชาธิปไตย ได้ปฏิบัติตามกลไกรัฐธรรมนูญภายใต้ประชาธิปไตยอย่างเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับจริยธรรมทางการเมืองของผู้ครองอำนาจ และให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ตามกลไกของรัฐธรรมนูญอย่างเหมาะสม ทั้งสถานการณ์และเวลา

8. สาเหตุสำคัญ ในการถูกยึดอำนาจ ซึ่งถูกนำมาเป็นเงื่อนไขก็คือ พื้นที่ประชาธิปไตยที่ถูกขยายขอบเขตไปจนเกินความเหมาะสม จนลุ่มเสี่ยงต่อการเข้ามาแทนที่ประชาธิปไตยของอนาธิปไตยแล้ว การยึดอำนาจ หรือใดๆ ก็เกิดขึ้น เพราะอนาธิปไตยเป็นการจลาจล ความวุ่นวาย และปั่นป่วนในบ้านเมือง ที่คุกคามโครงสร้างและสถาบันหลักของประเทศชาติ ซึ่งรวมถึงกฎหมาย และสถาบันตุลาการ หากไม่ต้องการให้การยึดอำนาจเกิดขึ้นอีก ก็จะต้องป้องกันมิให้พื้นที่ประชาธิปไตยเกินขอบเขต นำไปสู่ความปั่นป่วน ความวุ่นวาย เพราะเมื่อสถานการณ์ไปสู่ขั้นนั้น การควบคุมสถานการณ์ให้อยู่ในความสงบ ก็จำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ทหาร

9. พื้นที่ประชาธิปไตย หมายถึง ขอบเขตของสิทธิเสรีภาพของประชาชน ที่ได้รับการรับรอง ค้ำครอง โดยรัฐธรรมนูญ ต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ

ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของบุคคลในชาติ โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจในการใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวอย่างถูกต้อง หากเมื่อใดรู้สึกจำกัด อึดอัด ก็จำเป็นต้องขยายบ้างตามความเหมาะสม ภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ แต่จะต้องไม่กว้างขวางจนไร้ขอบเขต สังคมเดิคร้อน ใช้ประโยชน์พื้นที่ไม่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เมื่อนั้นก็ต้องมีการกระชับพื้นที่ประชาธิปไตยดังกล่าว

10. เรื่องรูปแบบของรัฐบาลและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสาระสำคัญคือ “ปวงชน” เป็นเจ้าของประชาธิปไตย ไม่ใช่ “ประชาชน” ซึ่งทำให้เกิดความสับสน ประชาชนที่ถูกอ้างว่าเป็นเจ้าของอำนาจ โดยแท้จริงแล้ว เป็นเพียงกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่ง เป็นสามัญชนซึ่งมีมากมายหลายกลุ่ม มีความคิดเห็น ผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน และเป็นส่วนหนึ่งของ “ปวงชน” การปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองหรือรัฐบาลของ “ปวงชน” โดย “ปวงชน” และเพื่อ “ปวงชน” ซึ่งแตกต่างจากการปกครองหรือรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน หรือเพื่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

11. หลักการในเรื่องการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล และเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ได้มีการกำหนดพื้นที่ประชาธิปไตยไว้แล้ว โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประเทศไทย

12. “พื้นที่ประชาธิปไตย” ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มีสิทธิ 3 ประการ ที่อาจนำไปสู่ความสับสนเสี่ยง คือการบานปลายไปสู่การจลาจล หากมีการปลุกระดมเผยแพร่ด้วยข้อความเท็จ เพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด และเกลียดชัง ได้แก่ สิทธิชุมชน สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของมวลชนและสื่อมวลชน และเสรีภาพในการชุมนุม การปฏิรูปประเทศไทยจึงจำเป็นต้องทบทวนบทบัญญัติเหล่านี้ เพื่อให้เกิดการกระชับพื้นที่

ประชาธิปไตย โดยไม่ต้องทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยต้องเปลี่ยนแปลง
ลับสน หรือวุ่นวาย

13. การเตรียมการ โครงการหรือกิจกรรม อันอาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ทั้ง
คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จำเป็นต้องมีการศึกษา
ประเมินผลกระทบ รับฟังความคิดเห็นก่อน รวมทั้งให้องค์กรอิสระที่ประกอบด้วย
ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ผู้แทนอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้าน
สิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ มีความคิดเห็นประกอบ ก่อน
การดำเนินการหาเรื่องนี้ ในการดำเนินการดังกล่าว ควรมุ่งเน้นไปถึงวัตถุประสงค์ของ
โครงการเป็นแกนหลักก่อน ว่าหากจำเป็น เราจะดำเนินการได้อย่างไร เพราะส่งผลกระทบต่อ
ประชาชนโดยรวมและประเทศชาติไม่ใช่แค่ด้านอย่างเดียวไม่เห็นด้วยทุกประเทศ หาก
ไม่เห็นด้วยแล้ว จะให้รัฐบาลทำอะไร ทำที่ไหน ที่ผ่านมาประชาชนในพื้นที่ต้องการ
นอกพื้นที่ไม่ต้องการ หรือประชาชนในพื้นที่ไม่ต้องการ แต่มีผลประโยชน์โดยรวมกับ
คนอีกจำนวนมาก เช่น ขยะ, พลังงาน เป็นต้น จะทำอะไร จึงจะแก้ปัญหาได้ก่อน
แล้วนำมาสู่ ทำอย่างไร ทำที่ไหน ผลดี/ผลเสีย ผู้ได้รับผลประโยชน์/เสียผลประโยชน์
มากน้อยเพียงใด เราต้องทำทุกอย่างให้สมดุล ทั้งพัฒนาสิ่งแวดล้อม, คุณภาพชีวิต ฯลฯ

14. การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ก็มีการบัญญัติไว้อยู่แล้วว่าจะต้อง
กระทำภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐ โดยไม่น่าจะ
กระทบกระเทือนพื้นที่ประชาธิปไตย เพราะต้องทำเพื่อขจัดความขัดแย้ง ความลับสน
และความปั่นป่วน ที่เนื่องจากการใช้เสรีภาพเกินความเหมาะสม ผ่านสื่อต่างๆ อันจะ
นำไปสู่ “อนาธิปไตย” ได้มากพอสมควร

15. สิทธิเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สมควรจะต้องทบทวน คือ บทบัญญัติที่ว่าด้วย “เสรีภาพในการชุมนุม” ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาธิปไตยภาพรวม อย่างรุนแรง จนกระทั่ง “อนาธิปไตย” เข้ามาถึงใจกลางของประเทศ

คำว่า “เสรีภาพในการชุมนุม” ต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธ ซึ่งจำกัดมิได้ตามรัฐธรรมนูญ เว้นอาศัยอำนาจบัญญัติไว้ในกฎหมายเฉพาะ ในกรณีชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่ใช้พื้นที่สาธารณะ หรือเพียงรักษาความสงบเรียบร้อย หรือระหว่างอยู่ในภาวะสงคราม, ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก เพื่อให้การควบคุมดูแลการชุมนุมสาธารณะ จำเป็นต้องใช้กฎหมายเฉพาะ ว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ หรือกฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นเครื่องมือดำเนินการ ไม่ให้ทุกอย่างลุกลามบานปลายไปสู่ “อนาธิปไตย”

16. จุดบกพร่องที่สำคัญอีกเรื่อง คือ การใช้อำนาจเงิน เพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง การซื้อสิทธิ์ขายเสียง จะต้องทำให้สาธารณชนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน “ทัศนะทางสังคม” ว่าบุคคลที่มีเงินมาก เหลือกินเหลือใช้ ไม่สมควรเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมือง ควรไปทำประโยชน์อย่างอื่น ให้กับสาธารณะมากกว่า

17. ความไม่เป็นธรรม เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับทุกคน ทุกกลุ่ม บุคคลที่ไม่ได้รับสิ่งที่คาดหมายว่าจะได้รับ ปัญหา “ความไม่เป็นธรรม” มีความซับซ้อน เป็นปรากฏการณ์ ตามธรรมชาติ ไม่อาจจัดให้หมดสิ้นไปได้ แต่จำเป็นต้องดูแลให้อยู่ภายในขอบเขตอันสมควร

ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเกี่ยวพันกัน ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจเป็นที่มาของความไม่เป็นธรรมทางสังคม และบางสังคมอาจนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจได้ด้วย จุดเริ่มต้นส่วนใหญ่จะเกิดจากเศรษฐกิจก่อน หากลดปัญหาลงได้ ความไม่เป็นธรรมทางสังคมก็จะลดผ่อนคลายลง

18. ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจเกิดจากบุคคลกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถมีศักยภาพภายในการผลิตสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน มูลค่าที่เกิดขึ้น หากการผลิตใดสร้างมูลค่าได้มากกว่า ผู้ผลิตก็มีค่าตอบแทนสูง หากสร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อย รายได้/ผลตอบแทนก็น้อย ผู้ที่มีปัจจัยพร้อม ทั้งปริมาณ-คุณภาพ มีโอกาสสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากกว่า และเป็นผู้มีรายได้สูง มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี

19. ความเป็นเจ้าของ “ปัจจัยการผลิต” เป็นที่มาของการได้เปรียบเสียเปรียบกัน ในทางเศรษฐกิจ ในการแบ่งสรร “มูลค่าเพิ่ม” อันเกิดจากการผลิต ผู้ที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเท่านั้น ที่จะมีสิทธิ์ได้รับส่วนแบ่งโดยปกติ ได้แก่ ผู้เป็นเจ้าของที่ดิน, ทุน, เทคโนโลยี และความสามารถในการประกอบการ มีไม่มากนัก จะได้รับส่วนแบ่งมากจากของมูลค่าเพิ่ม

ผู้ใช้แรงงานมีจำนวนมาก จะได้รับส่วนแบ่ง “ที่เหลือ” ซึ่งอาจไม่มากนัก ซึ่งมักถูกมองว่า ผู้ใช้แรงงานไม่ได้รับความเป็นธรรม ประเด็นเหล่านี้ เป็นสังขธรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่อาจปฏิเสธได้ อนึ่ง เจ้าของปัจจัยการผลิตดังกล่าว เป็นผู้รับผิดชอบความเสี่ยงด้วยตนเองทั้งสิ้น

20. การแก้ไขความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจไม่อาจแก้ไขได้โดยง่าย ดังนั้น ความสำคัญอยู่ที่ “ข้อตกลงในการแบ่งสรร” ที่สมควร มีเหตุผล และข้อมูลตกลงกันในเบื้องต้น ก่อนจะทำการผลิต เพื่อป้องกันมิให้เกิดความรู้สึก “ไม่เป็นธรรม” ภายหลัง เจ้าของก็ต้องไม่เอาไรด์เอาเปรียบ กดขี่การใช้แรงงาน การเจรจาต่อรองเรื่องค่าจ้างแรงงานโดยสหภาพแรงงาน เป็นคนละครึ่งกันกับการแบ่งสรร “มูลค่าเพิ่ม”

21. ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากการแบ่งสรรมูลค่าเพิ่ม มักเกิดจาก “การประเมินคุณค่าของผลงาน” เช่น การประเมินคุณค่าของกรรมการและ

ผู้บริหารกิจการ “สูงกว่าความเป็นจริง” ขณะเดียวกันกับการประเมินคุณค่าของพนักงานที่ปฏิบัติงาน “ต่ำเกินไป”

บางครั้งงานที่ง่ายที่สุดอาจประเมินคุณค่าสูงสุด งานยากที่สุดอาจถูกประเมินต่ำสุด การประเมินคุณค่ามักขึ้นอยู่กับ “ทัศนคติทางสังคม” เป็นสำคัญ เช่น ทัศนคติทางสังคมมักมองว่า เกษตรกร – คนเก็บขยะมีคุณค่าต่ำ จึงได้รับผลตอบแทนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้บริหารวิสาหกิจ หรือผู้มีวิชาชีพสูง

22. หัวใจเศรษฐกิจอยู่ที่การผลิต ประเทศใด กลุ่มใด บุคคลใด มีขีดความสามารถในการผลิตสูง ย่อมมีโอกาสจะสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ ประเทศที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่ตลาดต้องการ ทำให้มีมูลค่าสูง สามารถครองเศรษฐกิจโลกได้ บุคคลก็เช่นกัน ผู้ใดมีความสามารถผลิตสินค้าและบริการที่เหนือกว่า ก็จะมีฐานะร่ำรวย

สิ่งเหล่านี้ เป็นข้อเท็จจริง การที่จะให้มีฐานะทางเศรษฐกิจเท่าเทียม และเป็นธรรมกับคนอื่น ก็ต้องขึ้นอยู่กับการพัฒนาตนเอง หาวิธีเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต หากขาดปัจจัย ก็ต้องยกระดับความรู้ – ความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น

รัฐก็มีหน้าที่ในการ “พัฒนาฝีมือแรงงาน” ตลอดจนการจัดการศึกษาในระดับสูง ที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้ารวดเร็ว

23. การแก้ไข “ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ” มีความต่อเนื่องไปสู่ “ความไม่เป็นธรรมทางสังคม” ซึ่งต้องดูแลด้วย “การแบ่งสรรมูลค่าเพิ่ม” ให้มีความเหมาะสมขึ้น ซึ่งอาจบรรลุความสำเร็จได้เพียงระดับหนึ่ง เพราะความไม่เป็นธรรมเป็น “ข้อเท็จจริง” เป็น “ปรากฏการณ์ธรรมชาติ” ซึ่งบุคคลมีความแตกต่างกัน ซึ่งหากจะให้ลดลงก็ต้องการเยียวยา 4 ประการ คือ (1) การจัดสวัสดิการสังคมที่สมบูรณ์แบบ (2) การสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ชนบท (3) การปฏิรูประบบภาษีอากร และ (4) การ

อำนวยความสะดวกธรรมชาติแก่ผู้ด้อยโอกาส/ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การเยียวยา
ดังกล่าวควรอยู่ใน “แผนการปฏิรูปประเทศ”

24. การจัดระบบเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ชนบท เป็นการปฏิรูปประเทศไทยที่
ฐานราก “ชนบท” เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ “สังคมชนบท” เป็นฐานรากของ
สังคมไทย

ปัญหาสำคัญ คือ ความยากจน ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ส่วน
ใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ชนบท ซึ่งเป็นที่มาของอุปสงค์ส่วนรวม เช่น ชวนาทำนาเลี้ยงคน
ทั้งประเทศ รวมทั้งส่งออก ผู้บริโภคหลายคนก็อยู่ในชนบท ทำให้ระบบอุปสงค์
ส่วนรวมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจประเทศไทย

ปัญหาสำคัญในพื้นที่ชนบท ซึ่งจำเป็นต้องมีการปฏิรูป คือ ปัญหาการเสียสมดุล
ทางเศรษฐกิจ ราษฎรพื้นที่ชนบทมีรายได้ไม่พอรายจ่าย ทำให้เป็นหนี้สะสม สูญเสีย
กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ตลอดจนต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปใช้แรงงานอาชีพ
เกษตรกรรม เลี้ยงตนเองและครอบครัวไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกพืชชนิดเดียว
เช่น การทำนา พื้นดินใช้เพาะปลูกน้อยลง น้ำน้อยลง คุณค่าดินลดลงจนต้องอาศัย
ปุ๋ยเคมี รายจ่ายเพิ่มขึ้น ผลผลิตไม่แน่นอน ทั้งปริมาณ, คุณภาพ และราคาจำหน่าย

นโยบาย – มาตรการของรัฐช่วยบรรเทาได้บ้าง แต่ไม่อาจแก้ไขปัญหาการเสีย
สมดุล ทำให้ภาระหนี้สิน ความยากจน สลัดทิ้งได้ยาก มีแต่จะรุนแรงมากขึ้น

หากเกษตรกรทั้งอาชีพเต็มหมด เป็นอันตรายอย่างยิ่ง เราจำเป็นต้องเปลี่ยน “หลัก
คิด” ว่าด้วยเศรษฐกิจเกษตรกร เรื่องเกษตรแปลงใหญ่ ไม่ปลูกพืชชนิดเดียว หรือทำ
เกษตรอย่างเดียว ซึ่งไม่สามารถสร้างรายได้ ที่เพียงพอกับรายจ่าย ที่มากขึ้น เนื่องจาก
ค่าใช้จ่ายในการครองชีพ ซึ่งมีการพัฒนาสู่ความทันสมัยมากขึ้น

ทางเลือกเดียวเรื่องนี้ คือ “การสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน” หรือเศรษฐกิจฐานราก
ในพื้นที่ชนบท

25. ระบบเศรษฐกิจชุมชน ก็คือ “สหกรณ์” นั่นเอง แต่เป็นสหกรณ์อเนกประสงค์ หรือ “ประชารัฐ” ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลายอย่าง ดำเนินการไปพร้อมๆ กัน ทั้งการผลิต, จำหน่าย, แปรรูปผลิตภัณฑ์, การจัดหาปัจจัยการผลิต อาทิ เงินทุน, เครื่องมือเครื่องจักร, แรงงาน, แปรรูป เช่น โรงสีข้าวยั่งยืน สำหรับเก็บผลิตภัณฑ์, เทคโนโลยี และวิชาการ สำหรับใช้ในการผลิต ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จัดจำหน่ายในร้านค้า ต่อไป รายได้ระบบเศรษฐกิจดังกล่าว จะมีการพัฒนาชมรมออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์ของเครือข่ายเกษตรกรอเนกประสงค์ จัดตั้งเป็น “ธนาคารสหกรณ์” ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงิน ให้แก่เครือข่ายสหกรณ์

26. การปฏิรูประบบภาษีอากร เราต้องให้ความสำคัญต่อภาษีการบริโภค และการใช้ภาษีทรัพย์สินและมรดก ซึ่งจะเป็นมาตรการลดความแตกต่างในฐานะของบุคคล อันเป็นที่มาของความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

การจัดเก็บภาษีเงินได้ จากการผลิตสินค้าและบริการ ที่ยังไม่มี ความชอบธรรม เป็นธรรม จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการ ที่เป็นกิจกรรมหลักในทางเศรษฐกิจ เพราะการค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมา ก็เพื่อใช้ประโยชน์ของสังคมโดยรวม

การจัดเก็บจากรายได้ มิใช่มาตรวัดความสามารถในการเสียภาษีเสมอไป ผู้มีรายได้มากหรือน้อย ที่แตกต่างกัน ย่อมมีรายจ่ายมากน้อยแตกต่างกันออกไปด้วย ทำให้ขีดความสามารถในการเสียภาษีแตกต่างกัน เราจึงอาจต้องใช้รายได้และใช้การบริโภคเป็นมาตรวัดประกอบกันด้วย ว่าอย่างไรจะเหมาะสมกว่ากัน หรือผสมกัน ผู้ที่ใช้จ่ายในการบริโภคมาก ควรมีความสามารถจ่ายภาษีมากกว่าผู้ที่ใช้จ่ายในการบริโภคน้อยกว่า

สำหรับภาษีทรัพย์สินและมรดก เป็นมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ลดความแตกต่างในฐานะบุคคล ที่ตรงประเด็น แต่ต้องชัดเจนในวัตถุประสงค์ และความมุ่งหมายในการจัดเก็บ

แม้สังคมจะอนุญาตให้บุคคล สามารถสะสมทรัพย์สินสมบัติได้ แต่ไม่ควรจะมากเกินไป เพื่อฐานะทางเศรษฐกิจจะได้ไม่แตกต่างกันมาก อันเป็นสาเหตุการกล่าวอ้างถึงความไม่เสมอภาค

27. กรณีบทบัญญัติ ที่กำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกัน” ในกฎหมาย ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน และมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการโดยง่าย – สะดวกทั้งสิ้น แต่ความจริงก็คือ มีบุคคลอีกมาก แม้มีสิทธิตามกฎหมาย แต่ไม่อยู่ในฐานะใช้สิทธิเหล่านั้นได้เต็มที่ และตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบทางคดี ไม่ว่าจะเป็น “โจทก์” หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลย ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการดูแลช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้น เพราะเขาจะเข้าใจว่า เขาไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่เชื่อมั่นตั้งแต่แรก จากสาเหตุฐานะทางสังคม “เขาคือยกว่า” การปฏิรูปเรื่องนี้ สำคัญอย่างยิ่ง เพราะมีคนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนในปัจจุบัน

28. พลเมือง เป็นสิ่งสำคัญในการวัดความเป็นปึกแผ่น มั่นคง ความเจริญก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องมีคุณภาพ มีการพัฒนาที่ก้าวทันโลก อันประกอบด้วย (1) มีสุขภาพที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ (2) การมีความวิชาความรู้ที่แตกฉาน และมีความคิดที่ถูกต้อง และ (3) การมีจิตสำนึก เยี่ยงผู้มีการศึกษา

เราจะต้องพัฒนาคุณภาพของพลเมืองอย่างเร่งด่วน ด้วยการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทุกระดับ หากการศึกษาล่าหลัง หรือล้มเหลว สังคมจะเสื่อมโทรม สุขภาพพลเมืองจะอยู่ในภาวะถดถอย

29. ความสัมพันธ์กับนานาชาติ การศึกษาเป็นส่วนสำคัญ ที่จะต้องขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในทุกระดับของการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ให้สังคมเสื่อมโทรมลง ไม่ว่าจะเป็นในทัศนคติ หรือพฤติกรรมของพลเมือง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่เกี่ยวกับศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ทักษะคติเป็นอย่างไร พฤติกรรมจะเป็นอย่างนั้น ถ้าความคิดไม่ถูกต้อง ทักษะคติก็ไม่ถูกต้อง เราต้องปลูกฝัง “หลักคิด” ให้กำกับ “ความคิด” และความคิดกำกับ “ทักษะคติ” และทักษะคติกำกับ “พฤติกรรม”

30. จุดอ่อนที่สุดในการจัดการศึกษาของเมืองไทย คือ การปลูกฝังหลักคิด คือหลักในการคิดเรื่องต่างๆ อย่างถูกต้อง ตลอดจน “จิตสำนึก” ที่ผู้ได้รับการศึกษามาแล้วจะต้องมี ทั้งนี้ การเยียวยาแก้ไขสังคมเสื่อมโทรม จะต้องทำผ่านกระบวนการศึกษาของชาติ และปลูกฝังสิ่งที่เป็นหลักประกันคุณภาพของสังคมไทยดังกล่าว

31. จิตสำนึกควรมีการปลูกฝังในสังคมไทย เช่น จิตสำนึกในควมมีอิสรภาพทางความคิด เคารพกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสากล แยกแยะความดี/ความชั่ว ความถูกต้อง/ไม่ถูกต้อง สิ่งที่ควรกระทำ/ไม่ควรกระทำ หรือควรละเว้น, จิตสำนึกในด้านจริยธรรมและยึดมั่นให้มั่นคง ถูกต้อง, จิตสำนึกเรื่องความปลอดภัย/ไม่ประมาท, จิตสำนึกในความมีใจเป็นนักกีฬา “รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย”, จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์, จิตสำนึกในด้านศีลธรรม

ปัจจุบัน ดูเหมือนเราจะขาดจิตสำนึกเหล่านี้ไปค่อนข้างมาก ขาดภูมิคุ้มกันจากสิ่งที่ไม่ดีที่บ่อนทำลายสังคม การปฏิรูปประเทศไทย จำเป็นต้องหาวิธีปลูกฝังจิตสำนึกเหล่านี้ให้ได้ เพราะหากยังขาดการปกป้องอยู่ “การปฏิรูป” ในเรื่องใดๆ ก็ไม่สำเร็จ

32. นอกจากการปลูกฝังจิตสำนึกแล้ว การจัดการศึกษาในเมืองไทย ยังคงต้องเน้น การปลูกฝังหลักคิดที่ถูกต้อง ให้กับคนไทย/เยาวชนไทย เพราะหลักคิดไม่ถูกต้อง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ขวางกั้นความก้าวหน้าของสังคมไทย ในทุกมิติ ทำให้สังคมเสื่อมโทรม

“หลักคิด” หมายถึง หลักการหรือ “ทฤษฎี” ที่บุคคลใช้ในการคิด ผู้มีการศึกษาสมควรมี “หลักคิด” ที่ถูกต้อง หลักคิดดังกล่าวจะมาจากที่ใด มาจากทุกศาสนาซึ่งมีอยู่แล้วทุกด้าน รวมทั้งสุภายิต – คติพจน์ ก็ได้ให้ “หลักคิด” ที่มีคุณค่าไว้คิดมากมาย

หลักคิด พระพุทธเจ้า สุภายิตไทย อาทิเช่น จงทำในสิ่งที่ดี หลีกเลียงการทำความชั่ว รู้จักปกป้องสิทธิของตนเอง แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น จะต้องคิดพึ่งตนเองเสมอไป และต้องพัฒนาตนเองให้เป็นที่พึ่งของตนเองได้

ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย, เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร, ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี เหล่านี้คือหลักคิดที่ถูกต้อง

การปลูกฝังหลักคิดในระบบการศึกษาอาจต้องสร้าง ทั้ง 2 ทาง คือ (1) ทางศาสนา และ (2) ทางโลก อย่างเป็นธรรมชาติ ให้กลมกลืนไปในทุกวิชา ทุกระดับการศึกษา มีคู่มือสำหรับครู ในการถ่ายทอดวิชาความรู้ และในการปลูกฝังจิตสำนึก และ “หลักคิด” ไปใช้ในกระบวนการเดียวกัน

บทสรุป

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ นายกรัฐมนตรีได้รวบรวมจากการทำงาน ใช้หลักคิดของ นายกรัฐมนตรี ของรัฐบาล และเรียบเรียงจากหนังสือของ ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชรราชบัณฑิต ซึ่งเรียบเรียง “หลักคิดในการปฏิรูปประเทศไทย” เมื่อปี 2553 ซึ่ง นรม. เห็นว่ามีความประสานสอดคล้องกัน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์กับการทำงานของรัฐบาล, คสช. และ ป.ย.ป. ในปัจจุบัน
